

هویت اخلاقی زن در سینمای ایران

فائزه جمشیدی

سرشناسه: جمشیدی، فائزه، ۱۳۶۷-

عنوان و نام پدیدآور: هویت اخلاقی زن در سینمای ایران / تألیف فائزه جمشیدی.

مشخصات نشر: تهران: نیل ای، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۱۹۲ص؛ ۱۳/۵ × ۲۱/۵ س.م.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۷۰۳۵-۶-۴

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: زنان در صنعت سینما -- ایران

موضوع: Women in the motion picture industry -- Iran

موضوع: سینما -- نقد و تفسیر

موضوع: Motion pictures -- Iran -- Reviews

موضوع: سینما -- جنبه‌های اخلاقی

موضوع: Motion pictures -- Moral and ethical aspects

رده بندی کنگره: PN ۹/۱۹۹۵

رده بندی دیویی: ۳۳۰.۸۲/۷۹۱

شماره کتابشناسی ملی: ۷۳۹۹۶۷۳

هویت اخلاقی زن در سینمای ایران

فائزه جمشیدی

ناشر: نیل ای

ناشر همکار: اندیشه احسان

طراح جلد: فرشید خالقی

چاپ اول: ۱۴۰۰

تیراژ: ۵۰۰

قیمت: ۶۳۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۷۰۳۵-۶-۴

نشانی: تهران، خیابان انقلاب، روبروی درب اصلی دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، طبقه ۲، واحد ۵۰۷

تلفن: ۶۶۴۶۶۰۰۲

فروشگاه: تهران، خیابان انقلاب، روبروی درب اصلی دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، طبقه همکف، واحد ۳۱۷

تلفن: ۶۶۴۶۶۰۰۱

فهرست

۹	پیشگفتار مولف
۱۱	مقدمه
۲۱	فصل اول - سینما و هویت‌یابی اخلاقی زنان
۲۶	جامعه‌شناسی اخلاق
۲۷	روان‌شناسی اخلاق
۳۱	چرا پرداختن به هویت اخلاقی زنان مهم است؟
۳۵	فرهنگ، سینما و تغییرات
۳۶	میانجی‌گری فرهنگی
۴۲	ارزش‌ها عنصری انتزاعی اما تعیین‌کننده
۴۳	هویت‌یابی و جامعه‌پذیری
۴۵	بازنمایی بخشی از چرخه فرهنگ
۴۹	سینما به‌عنوان صنعت فرهنگ
۵۳	هویت امری ایستا یا سیال؟
۶۰	فراز و فرود جنسیت و سوزگی

۶۶	جهان نامیرای اخلاق
۶۹	نگاهی به رابطه دین و اخلاق
۷۲	درآمدی بر نظریه‌های اخلاق
۸۱	هویت اخلاقی: مسئولیت مداری من و دیگری
۸۵	جمع‌بندی فصل
۸۶	برای مطالعه بیشتر
۸۹	فصل دوم - تحلیل تجربی در قاب سینما
۹۱	اسطوره گسست از خویشتن
۹۱	سگ‌کشی
۹۸	وقتی همه خوابیم
۱۰۲	ترسیم مرزهای گسستن و پیوستن
۱۰۲	عروس
۱۰۵	شوکران
۱۰۹	جدال فردیت فراموش شده
۱۰۹	نرگس
۱۱۳	خون بازی
۱۱۶	شیخ پیوند انسانی
۱۱۶	شام آخر
۱۲۰	من مادر هستم
۱۲۵	ردپای تناقض در مواجهه با جنسیت
۱۲۵	واکنش پنجم

پیشگفتار مولف

زین قصه هفت گنبد افلاک پر صداست

کوته نظر بین که سخن مختصر گرفت

حافظ

صورت‌بندی‌ها و تحولات اجتماعی فرهنگی در ایران، طی سال‌های اخیر نشان از تغییراتی گسترده در همه سطوح دارد. این امر پس از انقلاب اسلامی همگام با سرعت یافتن هرچه بیشتر تکنولوژی به‌ویژه در حوزه رسانه و وسایل ارتباط جمعی چشمگیرتر شده است. می‌توان گفت جامعه ایران در عرصه‌ها و سطوح مختلف شاهد تغییرات گسترده هنجاری و ارزشی بوده است؛ به نحوی که باید اذعان کرد امروزه در تعاریف اخلاقی، اشکال هویت‌یابی، ارزش‌های اجتماعی و الگوهای فرهنگی چرخشی عظیم صورت گرفته و نسل جدید، حضور در جهانی شدیداً متفاوت از نسل‌های قبلی را تجربه می‌کند. این تغییرات به‌ویژه در رابطه با مسائل مربوط به زنان قابل توجه است. زیرا، زنان ایرانی علی‌رغم بسیاری از سازوکارهای قدرت، محدودیت‌ها و سیستم مردسالار جامعه ایرانی با گذر از بالا و پایین‌های فراوان به نوعی تلاش کردند تا بر ساخت‌های موجود را درهم شکنند و در نزاع برابری و برتری، حافظه تاریخی خود را به سمت و سویی نه چندان دور و متفاوت هدایت کنند و با تجدید و مطالبه قدرت، گام‌های چشمگیری را در راستای بهبود هرچه بیشتر سطح زندگی خود و همجنسان‌شان بردارند. اما اینکه در این راه تا چه

اندازه موثر و مفید حرکت کردند و آیا به بازتولید نابرابری انجامیده است یا خیر، در این مقال نمی‌گنجد و بحث و پژوهش مفصل دیگری را طلب می‌کند.

کتاب حاضر که در واقع بر مبنای کار پژوهشی اینجانب در مقطع کارشناسی ارشد رشته مطالعات فرهنگی تنظیم شده، در ۳ فصل ارائه می‌گردد. فصل اول به شرح و بررسی اصطلاحات اساسی مورد استفاده در کتاب، توضیح نظریات و آراء پیرامون مفاهیم اخلاق، سینما، هویت و مانند پرداخته و نیز خلاصه‌ای از مطالعات تجربی انجام گرفته در این زمینه اشاره می‌شود. سپس در فصل دوم با بررسی ۱۶ فیلم از اواخر دهه ۶۰ تا ۹۰ به بررسی بازنمایی هویت اخلاقی زنان در سینمای پس از انقلاب اسلامی می‌پردازم و در فصل سوم، یعنی فصل آخر این کتاب، با جمع‌بندی مطالب نظری و یافته‌های پژوهشی، روایت نهایی‌ام از مضامین یافته شده در روند کار پژوهش را ارائه خواهم کرد.

لازم می‌دانم از پروردگارم بابت تمام نعمت‌ها و قدرت‌های وجودی و درونی‌ام تشکر کنم. امید دارم بر حسن پیمانم بمانم و فراموش نکنم از کجا آمده‌ام و آمدنم بهر چه بود... در این جایگاه از اساتیدم در دانشگاه علامه طباطبایی جناب دکتر ابوتراب طالبی و دکتر محمدتقی کریمی سپاسگزارم که با حمایت و راهنمایی‌هایشان مرا از مرحله ایده تا اجرا در تالیف و پژوهش یاری رساندند همچنین از دوست عزیزم محدثه امیری مقدم تشکر می‌کنم که در تالیف و پیشبرد نگارش این کتاب نقش مهمی دارد و مرا حمایت و تشویق کرد. سپاسگزارم از انتشارات اندیشه احسان و نیل‌آی که زمینه انتشار این اثر را که تولید و نگارش آن نزدیک به سه سال طول کشیده، فراهم کرده است. همچنین سپاسگزارم از خانواده‌ام که همیشه در کنارم هستند و با عشق بی‌کمران در سختی‌های مسیر بزرگترین پشتیبان و دلگرمی‌ام بوده‌اند. در پایان مراتب تشکر خود را به خوانندگان محترم این کتاب تقدیم می‌کنم که امید است با نگاه نقادانه‌شان مرا از نقص‌ها و نکات مغفول احتمالی این کتاب مطلع سازند.

فازنه جمشیدی^۱

تابستان ۱۳۹۹